СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 179. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 4-го СЕРПНЯ 1948. — No. 179. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, AUGUST 4, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свобода": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

УРЯД ПІДМІНОВАНИЙ БОЛЬШЕВИЦЬКИМИ ШАЙКАМИ, КАЖЕ БУДЕНЦ

Вашингтон, 2 серпня. — Значна частина большевицької п'ятої колони вкрутилася на службу до федеральних урядів. Деякі з тих вертільників є збаламучені і думають, що вони не перестануть бути льояльними до американського уряду. Одначе подавляюча більшість є свідомими партійцями і на випадок війни вони перекинуться на бік Росії.

Ціллю Комуністичної партії в Америці є насильне скинення американського уряду і встановлення панування російських Совєтів над Злученими Державами. Тому Комуністична Партія Америки є совєтською п'ятою колоною.

Таке свідоцтво склав перед підкомісією сенату Луїс Буденц, колишній редактор комуністичного щоденника Дейлі Воркер в Ню Йорку, який перед кількома роками зірвав з комуністами, перейшов до Католицької Церкви і тепер займає становище професора економіки в університеті Фордгем. Його покликала підкомісія, щоб він посвідчив правдомовність панни Елизабет Бентлі, яка колись була головою одної із совєтських шпигунських організацій, а потім виявила всю свою діяльність федеральному Бюрові Інвестиґацій. Буденц потвердив, що знає панну Бентлі, і заявив, що він того переконання, що вона говорить правду у своїх зізнаннях.

Будова шпигунської сітки.

На запити членів підкомісії Буденц виявив, що американські комуністи створили цілу сітку своєї шпигунської діяльности, яка з основи виглядає наче дерево. На споді є коріння, яке невидимо порозумівається з Совєтами; на поверхні є пень який творять знані комуністичні діячі відверто, як ось Бравдер, Фостер, Денис. Є ще галузі, й листя, до яких треба зараховати як комуністів так і некомуністів, а які пронизують ціле громадянське життя. Їх пізнати по тому, що вони все вітримують большевицьку лінію і ніколи не підуть проти Росії.

Шайки працюють окремо.

З дальших зізнань довідалася підкомісія, що комуністи переводять свою діяльність через творення шайок („рінгів"), які працюють окремо і лише припадково одна шайка натрапить на другу. На чолі одної шайки, за відомістю Буденца, стояв Юджін Денис, секретар Комуністичної партії, який мав завдання вкрутити своїх людей до Бюра Стратегічної Служби під час війни для видобуття звідти вістей про тайні операції цеї ділянки; другою шайкою завідував Голос, а по нім панна Бентлі, яка мала за завдання передавати закордон вісті про діяльність Бюра. Інші шайки існують для різнородних цілей. На думку Буденца федеральний уряд ще й тепер є підмінований такими шайками, які дуже важко викрити. В партії панує дуже строга дисципліна й її не може пересічний американський ум зрозуміти.

Большевицькі фонди в Америці.

Гроші на працю видурюють або вимушують комуністи від своїх членів, які платять вкладки відповідно до своїх платень. З фільмових студій у Голивуді приходили свого часу такі велитенські суми, що між поодинокими комуністичними організаціями повстав спір, хто має бути власником грошей. Вкінці признано право Красній Раді Комуністичної Партії розділювати ці фонди. В деяких випадках підмоги приходять просто з Москви в різній формі. За головного посередника між Москвою й Америкою вважає Буденц Ґергарда Айслера, який навіть не є американським громадянином. Самий Буденц пробував політично здеморалізувати письменника словінського роду, Луїса Адаміча, який перед виданням своєї книжки дав її до одобрення Бравдерові Один з совєтських агентів, якого Буденц вважав за члена НКВД був осібняк з іменем Річардс. Він склав плян вбивства Льва Троцького в Мексику в 1940 р.

З дальших свідків має покликати [illegible] підкомісія Вилієма В. Ремінґтона, для його оправдання після обвинувачення його панною Бентлі. Окремо переводить переслухання комісія неамериканських діянь в палаті репрезентантів, де на свідка покликаний Вайтекер Чемберс, редактор журналу „Тайм Магазин", який був комуністом у початках цього руху і помагав складати плян, як настановляти комуністів на позиції в федеральнім уряді.

ВОЄННА МАРИНАРКА ПРИДУМАЛА НОВІ ТИПИ КОРАБЛІВ ДЛЯ ПІДВОДНОЇ ВІЙНИ.

Вашингтон. — Воєнна маринарка будує 16 нових кораблів, у яких приміщено зброю для боротьби в наступній війні. Крім цього команда перебудовує ще 33 теперішніх воєнних кораблів на потреби майбутньої війни. Між новими й перебудованими кораблями будуть такі, що будуть могли оперувати під водою в підбігунових околицях як субмарини й нищителі. Деякі будуть мати за завдання постачати топливо для воєнних кораблів, віддалених від побережжя. Найбільшим кораблем буде нового типу літаконосець, місткости 65,000 тон. Є ще окремі субмарини, які мали б витримати діяння зброї, придуманої проти субмарин.

МАЛА $100,000, ПОМЕРЛА З ГОЛОДУ.

Маямі, на Флориді. — Юлія Карні, яка походила з Ню Йорку, померла в своїм домі, заваленім ґазетами і старими речами. Вона нездужала довший час і нарікала на жолудкові болі від корчів. Переведені допити й досліди по смерті ствердили, що вона вмерла з голоду. Підчас перешукування її мешкання найшли $20,000 ґотівкою, а $80,000 в бондах. Крім того мала діяманти й інші дорогоцінності зашиті в старих одягах.

Комуністична партія проголошує підтримку для партії Волеса

Ню Йорк, 2. серпня. — Американські комуністи не поставлять свого кандидата на президента Злучених Держав при цьогорічних виборах тому, що вони підтримують кандидатуру Генрія Волеса й його цілу Прогресивну партію — таку заяву склав Вилієм З. Фостер, голова Комуністичної Партії Америки, у вступній промові на конвенції цеї партії в Медисон Сквер Ґарден. У першім зібранні конвенції, яка є радше масовим вічем, взяло участь 17,000 людей. Вона буде продовжуватись до четверга.

Промова Фостера відзначалася ненавистю до Західних ідеалів і подавала свою інтерпретацію майже всеї всесвітньої політики. Фостер стоїть під обвинуваченням федерального уряду в змові для насильного скинення американського уряду. Фостер твердив, що Росія є заборолом мира і що то американські імперіялісти хочуть викликати світову війну, одначе, коли Америка піде війною проти Совєтів, то вона війну програє.

Другий промовець, Юджін Денис, секретар Комуністичної партії, подав погляд партії на правдивий американізм. Він твердить, що комуністи це правдиві американці і обстоюють провдиву форму американського уряду, а змову проти уряду ведуть монополісти з Вол Стріту.

Привіти на комуністичну конвенцію наспіли від комуністичних партій Болгарії, Італії, Чехословаччини, а не чути було про привіт від Тіта з Югославії.

ВИСОКА НОМІНАЦІЯ о. АНТОНА ЛОТОВИЧА.

Филаделфія, Па. — Українська Католицька Дієцезія подає до загального відома, що Його Святість Папа Пій XII іменував многозаслуженого Вікарія Генерального Укр. Катол. Филаделфійської Епархії, пароха церкви св. Духа в Брукліні, всч. о. Антона Лотовича, Протонотарієм Апостольським (Rt. Rev. Monsignor), висловлюючи свою радість та побажання многих літ у трудящій праці Номіната для добра Української Католицької Церкви в Злучених Державах Північної Америки й для добра нової вітки українського народу на американському континенті.

ПРЕЗИДЕНТ НАЗНАЧИВ КОМІСІЮ ДЛЯ ПЕРЕВЕЗЕННЯ СКИТАЛЬНИКІВ.

Вашингтон. — През. Труман назначив комісію з трьох людей для виконання нового закона в справі перевезення нових імігрантів із скитальщини в Америку. Це такі люди: Уґо Карусі, колишній комісар іміграції; Едвард М. О'Коннор з Кетолик Велфер Конференс; Ґарі Н. Розенфілд, помічник Адміністратора Федеральної Забезпеки. Президент зажадав від конгресу ухвалення дальших двох мільйонів долярів для виконання праці при перевозі скитальників. Перших два мільйони ухвалив конгрес на попередній сесії, коли приймав законопроєкт про допущення 205,000 скитальників в Америку. Коли б конгрес не ухвалив додаткової суми, тоді програма перевезення нових імігрантів не могла б бути переведена на час, каже президент у своєму домаганні.

АМЕРИКА ПРОПОНУЄ ПРОДОВЖЕННЯ ПЕРЕГОВОРІВ В СПРАВІ РОЗЗБРОЄННЯ.

Лейк Соксес, Н. Й., 2. серпня. — Американський представник в Раді Безпеки, Фредерик Осборн, запропонував сьогодні вдержати ще при житті завмираючу Комісію ОД для звичайного роззброєння та продовжувати наради в цій справі. Совєтський представник назвав цю пропозицію „вершком демагогії". Минулого тижня Америка піддержала британську резолюцію, щоби Комісія закінчила свою безнадійну роботу.

ЧЕРГОВЕ ЧИСЛО „УКРАЇНСЬКОГО БЮЛЕТИНУ".

Ню Йорк, 3. серпня. — З датою першого серпня вже появилося чергове 7-ме число „Українського Бюлетину", що його видає в англійській мові Секретаріят Пан-Американської Української Конференції. В числі, крім інтересних інформацій з українського життя та українських змагань в поневоленій Україні та на еміґрації, надруковано редакційну статтю про „Український Резістанс" у зв'язку зі засудом у Варшаві 22 вояків УПА та довші редакційні коментарі до відкликання до Москви совєтського представника в ООД, А. Громика. На окрему увагу заслуговує стаття про загрозу для скитальників в Европі у зв'язку з теперішньою політичною кризою та в якій рекомендується творення з ДіПі національних проти-большевицьких армій.

Дунайська конференція зменшує надії на порозуміння

СОВЄТИ ПРОПОНУЮТЬ ДУНАЙ ДЛЯ ДУНАЙЦІВ; ВИРАЗНИЙ ФРОНТ ПРОТИ ЗАХОДУ.

Београд, Юґославія, 3. серпня. — Конференція чотирьох великодержав та наддунайських країн в справі міжнародного річкоплавства по Дунаю, яка триває тут вже майже від тижня, розвіває і ті марні надії на східно-західне порозуміння, які повстали в останньому у зв'язку з акцією західних дипломатів у Москві. На Дунайській конференції Совєтський Союз та його наддунайські сателіти виразно і солідарно виступають проти західних великодержав, намагаючись їх цілком виключити від будьякої участи в контролі річкоплавства по Дунаю. На цій конференції большевики насамперед ухвалили виключити англійську мову як офіційльну в переговорах. Опісля совєтський представник Вишінський заявив, що американська, британська і французька делеґації можуть собі їхати додому, якщо їм не подобається становище „совєтського бльоку" в обговорюваній справі. Вчора той сам Вишінський запропонував договір, який цілком виключає західних союзників від участи в річкоплавстві по Дунаю, віддаючи „Дунай для Дунайців". Совєтське становище противорічить рішенням в цій справі, винесеним на конференції Ради закордонних міністрів чотирьох великодержав в грудні 1946 року. Совєтський Союз теж виступив проти допущення на конференцію спостерігачів з ООД.

МАСОВІ АРЕШТИ В МАДЯРЩИНІ ЗА „ЗМОВУ ПРОТИ ДЕРЖАВИ".

Будапешт, 3. серпня. — Минулого місяця в Мадярщині переведено масові арешти під закидом „змови проти держави". Заарештовано м. і. 62 урядників міністерства сільського господарства і вчора повідомлено, що вони всі мали „признатися", що плянували державний переворот та захоплення влади при „чужій допомозі". Усім заарештованим закидується теж шпигунство в користь західних держав. Між заарештованими є теж зять тількищо відставленого президента Тільді, що було теж безпосередньою причиною його відставки.

БРИТАНІЯ ПРПОПОНУЄ ДОПОМОГУ АРАБСЬКИМ ВТІКАЧАМ.

Лейк Соксес, Н. Й., 3. серпня. — Британський представник в Раді Безпеки ОД, сер Александер Кедоґен, вчора повідомив, що британський уряд пропонує негайний вклад 400,000 долярів до фонду на допомогу арабським втікачам зі захоплених жидами теренів Палестини. Він твердив, що кількість цих втікачів переходить 250,000, отже більше, ніж є жидівських скитальників в Европі. Сер Кедоґен заявив, що як проблема жидівських втікачів в Европі була одним з головних арґументів в рішенні Загального Зібрання ОД минулої осені щодо поділу Палестини, то було б цілком логічно, щоби ООД приділило тепер таку саму увагу арабським втікачам з територій, контрольованих жидами.

ІЗРАЇЛЬЦІ ОСТЕРІҐАЮТЬ АРАБІВ ПЕРЕД ПОРУШУВАННЯМ ПРИМИР'Я.

Тель Авів, Ізраїль, 3. серпня. — Ізраїльський міністер закордонних справ, Моше Шерток, остерігав вчора арабські країни, зокрема Єгипет, що дальше порушування ним постанов примир'я означатиме відновлення воєнних дій. Він теж заявив, що продовжування арабських погромів проти жидів матиме безпосередній вплив на мирові переговори.

БУДЕНЦ ВИЇЗДИТЬ З АМЕРИКИ В УРЯДОВІЙ МІСІЇ.

Вашингтон. — Луїс Буденц, колишній редактор комуністичного щоденника Дейлі Воркер, який щойно складав свідоцтво про большевицьке шпигунство в Злучених Державах, заявив, що він виїздить з Америки закордон. Він не подав країни, у яку їде, сказав тільки, що їде з доручення американського уряду.

ЗАХІДНІ ДИПЛОМАТИ ВІДБУЛИ КОНФЕРЕНЦІЮ ЗІ СТАЛІНОМ

Москва, 3 серпня (АП). — Представники західних великодержав, американський амбасадор ген. Волтер Бедел Смит, спеціяльний британський висланник Френк Робертс і французький амбасадор Шатеньйо вчора ввечорі відвідоли Сталіна в Кремлі та відбули з ним конференцію в справах східно-західних суперечностей щодо Берліна, Німеччини та цілої Европи. Конференція тривала дві і чверть години. Негайно після конференції західні дипломати зібралися в приміщенні американської амбасади та відбули наради між собою. На тему конференції зі Сталіном не проголошено ще жодних вияснень ані коментарів. Під час розмови був приявний теж совєтський міністер закордонних справ, Молотов. Точне звідомлення про перебіг та вислід розмови ще таки вночі вислано до Вашинґтону, Лондону і Парижа. Конференція зі Сталіном тривала найдовше з усіх дотеперішніх і західні дипломати вийшли з Кремля в доброму настрої і на всі запити кореспондентів відповіли тільки, що на цю тему появиться відповідний комунікат та виявили „здержаний оптимізм".

В ЛОНДОНІ ЗАПОВІДАЮТЬ ДАЛЬШУ ШВИДКУ АКЦІЮ.

Лондон, 3 серпня. — Тут вважається, що події в Москві йдуть вперед швидше і краще, ніж тут сподівалися. Рівночасно заповідається дальшу швидку акцію. Діло в тому, що амбасадори, які відбули конференцію зі совєтським диктатором, мали тільки обмежені повновласті і дальша акція буде вирішена їхніми урядами. В Москві вони мали за завдання тільки представити умовини полагодження кризи та поставити цілий ряд запитань. Якщо совєтська відповідь була позитивна, як це сподіються, тоді треба рахуватися з довгими переговорами „від початку". Натомість, якщо відповідь була неґативна, або якщо Сталін поставив домагання, яких не можна прийняти, західні дипломати приготовані на енергійну дальшу акцію. Тут підкреслюється два факти: 1. західні союзники не підуть на жодні передчасні концесії Совєтам і 2. продовжуватимуть свою дотеперішню політику. Загально вважається, що розвиток цеї нової дипломатичної акції будеться держати в таємниці.

МОСКОВСЬКА РАДІОВИСИЛЬНЯ ПРО НАРАДИ В КРЕМЛІ.

Лондон, 3 серпня. — Московська радіовисильня подала вчора вночі коротке повідомлення, що Сталін в товаристві Молотова прийняв на конференції в Кремлі амбасадорів Америки, Британії і Франції. Не названо ані теми розмов, ані не подано жодних дальших вияснень.

НАГЛА І МАСОВА ЕВАКУАЦІЯ СОВЄТСЬКИХ ЖІНОК І ДІТЕЙ З БЕРЛІНА.

Берлін, 3 серпня. — Контрольована британцями місцева німецька преса повідомляє про наглу і масову евакуацію всіх совєтських жінок і дітей з Берліна. Біля 400 зайнятих ними досі домів звернено вже німецьким власникам. Евакуацію зв'язують з теперішнім політичним положенням.

ПОЗНАКИ ЗАХІДНОЇ ПЕРЕМОГИ В БИТВІ ЗА БЕРЛІН.

Берлін, 3 серпня. — Західні союзники в Берліні рішили вчора звільнити німецькі підприємства з наложених на них совєтським командуванням господарських обмежень, роблячи рівночасно дальші заходи для припинення совєтської пропаганди в західних зонах. Стверджується на підставі фактів, що західні союзники повільно, але недвозначно здобувають перемогу в битві за Берлін, хоча Совєти ще силою свого географічного положення мають в своїх руках ініціятиву. Досі майже всі совєтські заходи на здобуття повної контролі міста, як намагання опанувати поліцію, „замороження" фондів в захід. секторах і т. п., були анульовані протизаходами західних союзників.

ПОЛІЦИЙНЕ ЗАЧАРОВАНЕ КОЛО В БЕРЛІНІ.

Берлін, 3 серпня. — В Берліні тепер існує дві поліції, які себе взаємно не признає і себе взаємно арештує. Західні союзники іменували одного шефа поліції, що його не визнали Совєти, іменуючи свого. Вчора поліція в совєтському секторі заарештувала двох полисменів зі західної частини і шеф поліції в західних секторах заявив, що „потягне до кримінальної відповідальности" тих, що заарештували його поліцію.

ПОЛІПШЕННЯ ГОСПОДАРСТВА І ПРОХАРЧУВАННЯ В ЗАХ. НІМЕЧЧИНІ.

Берлін, 3 серпня. — Британсько-американське управління західних зон Німеччини рішило знову збільшити харчові приділи для німецького населення, підносячи його до найвищого рівня за весь час окупації. Це має свою причину в загальному поліпшенні господарства, як і в повільній політичній стабілізації.

ГОСПОДАРСЬКЕ ПОЛОЖЕННЯ ГОЛОВНОЮ ПРОБЛЕМОЮ ФРАНЦУЗЬКОГО УРЯДУ.

Париж, 3 серпня. — Новий премієр Франції, Андре Марі та міністер фінансів, Поль Рейно, вчора цілий день приймали делеґації робітників і підприємців, фармерів і промисловців, зазнайомлюючись з господарськими проблемами і потребами. країни, що продовжують бути головною турботою уряду. В найближчому часі дожидається важливих рішень в цих справах.

ДАЛЬШІ УСПІХИ ГРЕЦЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ АРМІЇ.

Атени, 3 серпня. — Головне командування грецької армії повідомило про цілий ряд дальших успіхів у боротьбі проти червоних партизанів. Здобуто нові позиції та закріплено старі. Армія веде велику оточувальну акцію. Премієр Темістоклес Софуліс повідомив про деякі переставки в грецькому головному командуванні, пороблені відповідно до американських пропозицій.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$. 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ОЛІМПІЯДА

В четвер, дня 29 липня, на стадіоні Вемблі в Лондоні почалася вже 14-та з черги Олімпіяда нової ери, до дружніх спортових змагань в якій станули представники 59 країн з усіх континентів. Ігрища почалися запаленням олімпійського вогню, що його принесено пішком через сім країн з гори Олімпу в Греції, нав'язуючи цим до традиції ігрищ, які своєю історією сягають до майже 400-сотного року перед Христом в старинній Греції.

При вході на стадіон на великій таблиці видніють два гасла, що стали моттом цьогорічної Олімпіяди: „Важливою справою в Олімпійських Ігрищах є не виграти, але брати участь" та: „Основною справою в житті є не здобуття, але добре змагання".

Олімпійські ігрища почалися власне в часі, як державні мужі і дипломати західних демократичних країн докладають останніх зусиль, щоби дійти до порозуміння з тоталітарним Совєтським Союзом і заощадити світові та людству страхіть нової світової війни.

Ці дві події мимовільно виступають одна поруч одної в міркуваннях про сьогоднішнє положення в світі. На Олімпійських Ігрищах виступають представники багатьох націй, щоби в дружніх та чесних змаганнях своїми вартостями, своїм вмінням та фізичною справністю здобути перші місця для своїх народів, прапори яких повівають під одним спільним олімпійським прапором: п'ять сплетених кол на білому тлі, що символізують єдність п'ятьох континентів. Вписані при вході на стадіон гасла цьогорічних Олімпійських Ігрищ доповнюють цей символ та характеризують суть цих міжнародних змагань, кладучи головну вагу на самі змагання, а не на здобуті в них перемоги та досягнення. З цього робиться дальший висновок і для самого життя, ціль якого вбачається в доброму змагані, а не в здобутті.

Крізь призму спортової Олімпіяди в інтересному світлі виступає ця друга, політична „Олімпіяда". Її гасла — цілком протилежні, головно як іде про тоталітарного совєтського партнера в змаганні. Совєти вперто і послідовно відмовляються від участи в грі, натомість хотіли б якнайбільше виграти. Вони відмовилися від співпраці й участи в Пляні Маршала, яким характеризується змагання до господарської відбудови світу; вони своїми ветами та своєю поведінкою призвели до паралічу всякі мирні змагання в рямках Організації Об'єднаних Націй, вони відмовляються від всяких культурних змагань, якщо їм там згори не забезпечується виграної вони взагалі відмовляються від будьякої участи в грі, якщо їм вже згори не признається перемоги. Вони не вміють і не хочуть змагатися, але натомість хотіли б якнайбільше здобути. Для них основною справою не є змагання, тим менше „добрі змагання", але тільки здобуття будьякими засобами і методами. Це й є одною з основних причин конфлікту між тоталітарним, тиранським Сходом та вільним, демократичним Заходом.

Совєтський Союз не має своїх представників в спортових змаганнях на Олімпійських Ігрищах. Їх не повинно бути і в політичній Олімпіяді, бо тільки тоді змагання будуть добрі та матимуть свій великий глузд.

Про завтра треба думати сьогодні

Людська доля химерна, як та погода на весні. Ніколи ніхто не може передбачити сьогодні, що його може зустріти завтра. Сьогодні ти здоровий і веселий, а завтра могло б тебе зустріти нещастя, що прикує тебе до ліжка та навіки прожене усмішку з твого лиця. Сьогодні ти можеш мати приятелів, велику родину, а завтра можеш опинитися самітний, як билина в полі. Сьогодні може бути багатий і щасливий, а завтра може залишитися без засобів та без виглядів. Ніколи ніхто „не заключив контракту з Богом"—як кажуть, а проте, кожний є ковалем своєї долі. В житті тільки того зустрічають несподіванки, хто про них раніше не думав і хто на них не приготований. Бо мудра людина, яка живе не тільки сьогоднішнім днем, але думає й про завтра, завжди найде відповідні можливості і відповідні засоби, щоби про можливість недуги подумати тоді, як вона здорова; щоби перед недостачами забезпечитись тоді, як їх ще не має, щоби про старість подумати замолоду. Це тим більше, що тут і думати немає багато чого, бо в нашому розвиненому суспільстві вже думає кожний за всіх і всі за кожного.

Власне з цеї думки всіх за кожного і кожного за всіх у нашій країні розвинулася широка мережа найрізноманітніших обезпеченевих товариств, організацій і підприємств, що дають найбільші можливості кожному сьогодні подумати про завтра, замолоду подумати про старість та подбати про всі можливі забезпечення „на всякий випадок". Між тими усіми організаціями і товариствами, що допомагають сьогодні забезпечити собі завтра, є наш рідний Батько — Український Народний Союз.

Перед нами мала, написана невправною твердою рукою українського робітника записка, скерована до головного уряду УНСоюзу. Передаємо її дослівно:

„Високоуважаема Адміністрація У. Н. Союзу; Я, член Т-ва Подільська Січ, відділ 8-й УНСоюзу, Василь Чолій, маю честь найсердечніше подякувати вам, ВШ. Добродії, за так потрібну мені запомогу, що оце її вже 5-й раз одержав зі запомогового фонду, а то в сумі разом 215.00 долярів. То аж тепер я зібрався вам подякувати, а то з причини моеї хвороби. Я тут майже самітний і якщоб я не належав до Батька-Союзу, то я був би круглим сиротою. А так — Союз мені Батько, а часопис „Свобода" мая мати. Так само бажаю сердечно подякувати урядникам 8-го відділу УНС Подільської Січі, що так само мені допомагають і приходять відвідувати..."

Скільки глибокого змісту та яка велика життева правда в цих кількох словах Василя Чолія. До УНСоюзу він вступив ще в 1923 році, як ще був здоровий і молодий та повний надій на майбутнє. Він тоді цілком певно не знав і не передбачував, що 20 років пізніше, в році 1943 хвороба прикує його до ліжка, що він буде самітний та що він потребуватиме будьякої допомоги. Але здоровий розум українського робітника казав йому тоді вписатися до свого Українського Народного Союзу, своєю участю в ньому допомагати іншим, щоби на випадок потреби і самому мати допомогу. Звичайно, хай Господь береже і хоронить усіх, щоби вони ніколи допомоги не потребували, але з такими можливостями треба рахуватися і про них завчасу треба подумати. Бо тільки обережного береже й сам Господь.

Це тільки одна сторінка обезпечення і членства в Українському Народному Союзі, ця матеріяльна допомога на випадок нещастя. До цеї самої категорії належить теж свідомість приналежности до великої, братньої сім'ї, що ніколи не залишить вас, без огляду на ваше положення. До Редакції „Свободи" часто надходять листи від самітних членів УНС, що їх доля закинула у віддалені місцевості, де не має рідної душі, де не почується рідного слова. Вони з великим хвилюванням описують, з якин то нетерпінням вони дожидають кожного дня своєї газети. Вони справді призвичаїлись до неї, як до рідної матері, вони розмовляють з нею, шукають і находять в ній науку і розраду, вичитують новини з цілого світу та насамперед вістки про життя їх братів і сестер по широкому світі та на рідній Україні. Членство в УНСоюзі та живе, рідне і щире слово „Свободи" зв'язує нас усіх справді в одну велику сім'ю, без огляду на місце нашого замешкання, нашу працю та наше особисте становище. Це не завжди відчуває і розуміє людина молода і здорова та серед свого оточення. Але хто відає, яке в нього буде завтра, що ще доведеться йому зазнати в житті, з якими химерами долі йому ще доведеться зустрітися? І тому про завтра вже треба подумати і подбати сьогодні. Продовжена до кінця вересня кампанія УНСоюзу за збільшення кількости його членства до 50,000, дає добру нагоду пригадати ці речі усім тим, які ще про своє завтра не подумали. Чим швидше вони це зроблять і стануть членами УНСоюзу, тим краще для них самих.

Змагання до оборони громадянських прав

Саме в пору, коли в конгресі розгорілася боротьба за приноровлення в практиці конституційної постанови про зрівнання всіх громадян перед правом, у Домі Свободи (Фрідом Гавс) у Ню Йорку відбулося зібрання чолових провідників громадянського життя для оснування Краєвої Горожанської Ради для Громадянських Прав. У нарадах брали участь корифеї релігійного, виховного й бизнесового життя. На зібранні обговорено потребу „збереження американської спадщини з засадами громадянських прав, як неполітичної і непартійної справи". Ініціятори пригадували на теперішнє положення в світі і остерігали американський нарід перед занепадом інтересу до оборони громадських прав. Коли Америка не оправдає себе як духовий провідник — сказали вони — тоді **„вільні народи світу попадуть в розпуку і відвернуться взагалі від змагання до волі"**.

Після обговорення необхідности оборони прав громадянства, зорганізовано Краєву Горожанську Раду для Громадянських Прав під тимчасовим проводом Ернеста О. Мелбі, декана університету Ню Йорк та оприлюднено загальні цілі Ради. Вони такі:

„Змагати до створення постійної урядової комісії для громадянських прав. Її завданням було б — на підставі доручення Президентської Комісії Громадянських Прав — постійно провірювати стан громадянських прав і видатність праці апарату, який буде настановлений для поправи того стану;

„Діяти як дім виміни для програм в справі громадянських прав різних краєвих організацій. Такі організації можуть співпрацювати в такий спосіб, що можуть узяти на себе різні проекти і поширювати інтерес до них між своїми членами та між громадянством узагалі;

„Заохочувати місцеві комітети до слідження за станом громадянських прав у своїх округах і робити старання для поправи місцевих відносин у висліді своїх провірок; творити і розділювати матеріяли для підтримки різних проектів.

„Займатися виховними проектами і засобами для виконання такої програми, яку Рада буде вважати за відповідну".

Рада привітала звіт Президентської Комісії Громадянських Прав як „один з милевих стовпів у бортьбі за піднесення гідности всіх людей", а від себе додала пригадку, що наша свобода мусить бути поширена так, **„щоб ми були готові станути віч-на-віч з тоталітаризмом усього світу і виказати силу наших переконань"**.

Оце останнє речення вказує, що ініціятори нової організації здають собі добре справу з того, що тоталітаристичні змагання у світі загрожують свободі громадянина й людини й тому вони хочуть поширити свою організацію на всі американські стейти й підтримати змагання уряду до оборони й поширення в практиці ідеї громадської свободи не лише в Америці, але й у цілому світі.

Не знати чи це припадок, чи може наперед обдуманий плян, що заложення Ради для Громадянських Прав припало саме на час, коли на конвенції волесівців у Филаделфії сформовано нову партію, якої завданням у практиці буде переводити нагінку на людей і організації, які досі визнавали засади громадянської свободи, яка існувала в Америці від часів ухвалення Хартії Прав Людини. Не зміняє справи обставина, що нова партія назвала себе „прогресивною". Не зміняє справи факт, що до неї ввійшли некомуністичні елементи, а навіть зорганізовано окрему акцію серед молоді, головно серед університетських студентів. Правдою є, що цей рух опинився під тоталітарною диктатурою і тому він загрожує свобідному виконуванні громадянських прав.

Так напр. один з колишніх провідних українців — тепер на службі тоталітаристів — зажадав від нової організації, щоб вона постаралася недопустити до Америки українців з европейської скитальщини, називаючи їх гітлерівцями. Є теж осібняки, що робили доноси до урядових американських чинників у хвилині, коли американські українці робили всі можливі зусилля для переведення допомогової акції. Метою цих доносів було довести до заборони американським урядом заложення окремого українського допомогового комітету.

Це вказує, щоісповідники тоталітаризму хапаються рафінованих способів, щоб ввести в блуд уряд демократичної держави і довести до заборони виконання основних громадянських прав.

Згадані факти це лише свідоцтво, що під теперішню пору навіть у вільній Америці загрожена свобода, а основні права людини можуть в практиці бути знівельовані підступними діяннями ворогів американського демократичного ладу. А що говорити про їхні змагання завести неволю в інших країнах світа, де їм уже вдалося захопити головні чинники влади в свої руки!

Коли Краєва Горожанська Рада для Громадських Прав кидає зазив ставати до боротьби в обороні прав людини перед тоталітаризмом в цілому світі і „виказати силу наших переконань", то це вказує, що деякі громадяни захитуються в своїх переконаннях або слабнуть у праці за збереження громадянських прав. Це теж пригадка, що давна латинська засада „віґілянтібус юра" (права прислугують лише тим, що їх бережуть") повинна стати гаслом для боротьби проти змагань тоталітаристів відібрати людині її основні громадянські права.

Свідомість такої небезпеки повинна зродити відповідну акцію теж і серед українського громадянства.

ЩО ДІЄТЬСЯ У ЛЬВОВІ?

„Правда", 24. травня, 1948 р. в статті „Індустріялізація Львова" пише: „Старинний Львів за роки повоєнної п'ятирічки повинен стати великим індустріяльним центром країни. Уже тепер в місті відновлено всі підприємства, побудовано і будуються десятки нових фабрик і заводів. Тепер Львів не тільки одержує із інших пунктів устаткування, сировину, матеріяли, але й сам постачає велосипеди, ранцові оббризкувачі, грубу шкіру, газові плити, кондиторські вироби, будівельний ліс". Одним словом, судячи за цією статтею, жити стало у Львові зовсім весело, так міг би подумати чоловік, який не знає комуністів, а ми, що добре знаємо це життя, можемо лише сказти: не втирайте очей, бо ніхто вам не повірить, ви ліпше оголосіть, скільки українців залишилося у Львові після вашої „індустріялізації" міста, скільки ви побудували фабрик смерти — концентраків і в'язниць.

ОБОВЯЗКИ ЧЛЕНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ТО НЕ ВИСТАРЧИТЬ НАЛЕЖАТИ САМОМУ ДО СОЮЗУ. БО ДО ЧЛЕНСЬКИХ ОБОВЯЗКІВ СВІДОМОГО ЧЛЕНА НАЛЕЖИТЬ ТАКОЖ ОБОВЯЗОК ЗАПИСАТИ ДО СОЮЗУ ЦІЛУ СВОЮ РОДИНУ, СВОЇХ ПРИЯТЕЛІВ ТА БЛИЗЬКИХ ЗНАЙОМИХ.

ІВАН КРАВЧЕНКО.

ЧОРНИЙ ВОРОН

(ПРАВДА ПРО СССР)

Всім мученикам і незчисленним жертвам комунізму — присвячую.
Автор.

8)

А в „центрі" ще більш сварні" ще більш зварились і теж круглі доби засідали і теж іноді вживали проти противників стільців, пляшок і взагалі того, що підпаде під руку і теж радились з налитими кров'ю очима, вирішували долю революції, котра з самого початку своїм успіхом перейшла всякі сподівання, але жах перед наслідками революції примушував до того, що треба було щось робити. Треба було якось гасити пожежу, треба було сідати в царське крісло та на стільці міністрів і урядувати. Юрбу спровокувати надзвичайно легко і просто, але прибрати її до рук, це не є така проста річ.

Було від чого наливатись кров'ю, бо авантюрники з „центру", діставшись до влади, зруйнувавши „до основання" (як співалось в інтернаціоналі) все величезне і багатюще господарство Росії, стали перед питанням: що робить? Або капітулювати, або зачинати господарювати?

Вирішивши, що їм губити нема чого, нема чим ризикувати, втекти можна і в останню годину, вони почали „господарювати".

Зібрали рештку недобитих ними старих фахівців бувшого царського уряду, до яких ще не прилітав „Чорний ворон", і гарантуючи їм повну недоторканість, влада „робітників і селян" почала з ними радитись... Перше питання, — питання шлунку. Петроград і Москва голодували. Власно голодував весь центр Росії. На цьому грунті вибухали масові демонстрації, котрих розганяла" „Червона гвардія скомплектована переважно зі убийголів. Відозва до населення, в яких запевнялось, що владою „робітників і селян" буде зроблено все, щоб великі міста постачались в першу чергу харчами.

Друга відозва, до селян, в котрій звертались до них з проханням рятувати своїх братів - робітників - пролетарів, котрі життя свого не жаліли, щоб завоювати свободу. Везіть в місто ярину, товщ, зерно, кури, яйця та інше! — закликала влада „робітників і селян".

Але продуценти харчів — селяни були „глухі".

Вони читали ту відозву, але... в місто нічого не везли. Вони зайняли позицію очікування, бо не знали, яка ціна на харч і які гроші: царські паперові гроші не йшли, „Керенками" вже всі стіни в хаті були поклеені, а советськими мільйонами клеїти стіни ще було незруно та й місця на стіні бракувало, бо все місце зайняли зелені (недозрілі) „Керенки".

А в „центрі" хтось несамовито кричав про те, що селяни саботують революцію, зраджують її, що революція гине і т. д.

Введена „продразверстка" не давала жодних наслідків. Місто голодувало. Була заклядена інституція продкомісарів: Цепродком, Губпродком, Повітпродком, Райпродком, Горпродком і т. д.

Всі ці „Продкоми" кинули по селах відповідних агітаторів за владу „робітників і селян". Селяни уважно слухали плескали в долоні, але... нічого з харчів не везли в місто.

Місце агітаторів посіли продагенти, які на місцях доводили кожному селянинвві норму „продразверстки". Селяни приймали норми, чухали потилицю і, вийшовши зі „Сільревкому" на двір, повертались лицем до зачинених дверей „Ревкому", складали зі своїх мозолистих пальців дві величезну дулі, тикали в двері зі словами: „На! з'їж; Йшли додому і... все.

На допомогу продагентам були надіслані „Продотряди" скомплектовані з лумпенів міст і сіл. Це була озброєна зграя грабіжників, знайомих вже нам „реквізиторів". Село застогнало... заголосило... заридало...

І було чого: „Продбанда" (так її прозвали селяни) була господарем не тільки села, а кожного селянського двору.

Потекли в місто валки з хлібом, свиньми, рогатою твариною і... потекли річки крови і річки гірких-гірких селянських сліз. Лежбоки, п'яниці, картярі, були владою „робочих і селян", об'єднаних в „Комітети бідноти", з самого початку революції.

Ця голота вже встигла досить погріти руки на поміщицьких маєтках, зруйнувавши їх „до основання" і на хуторах заможних землевласників, котрі були теж пограбовані і зруйновані „до основання".

Тепер вони користувались надзвичайною ласкою у влади „робітників і селян", бо на селі весь провід „Ревкому", складався з місцевої голоти. Всі члени „комітету бідноти" були звільнені від продовольчого зиску. Не дивлячись на те, що голота по українських селах становила пересічно 10-15%, котрі в свою чергу складались приблизно на 70-80% з неукраїнців, вона тримала в руках все село, бо тепер була їх влада.

Отже, коли в селах з'явилась продбанда і господарювала в кожному дворі селянина, то голота „самовладно" і охоче допомагала продбанді господарювати в чужих коморах, стайнях та хатах.

Дуже сумлінно працювали продбанда і голота. На стільки сумлінно, що в коморах після них не залишалось і зеряти.

Декого з заможних селян брали в заложники, садовили їх в пивниці і тримали їх там доти, доки все село не виповнить „продразверстки". Дехто з пограбованих селян кидався на продагента і всадивши йому вилка, або кулю в живіт, втікав з села.

Поскільки це були не поодинокі випадки, то врешті решт з таких утікачів з села складалась група месників, які наводили жах на продагентів, продбанду і селянську голоту.

(Дальше буде).

Американський Відділ Наукового Товариства ім. Шевченка в Ню Йорку

(Звідомлення з діяльности за перше півріччя 1948).

У ході воєнних дій другої світової війни український нарід поніс незвичайно великі жертви у всіх ділянках свого національного життя. Чи не найбільший удар впав на українську культуру, а зокрема на українську науку. Одиноке Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові, яке до війни було центром української незалежної наукової думки, опинилось на еміграції в Німеччині. Маючи за собою великі наукові заслуги й популярність, Н. Т. Ш. стало тією атракційною силою на еміграції, що не лише гуртувало довкола себе своїх дійсних членів, українських науковців, що опинились на еміграції, але також притягнуло велику громаду науковців зі східних земель України, що давніше працювали в різних наукових осередках України й еміграції. Очевидно, що НТШ, стратило свою наукову базу й бібліотеку у Львові. Всеж таки деякі науковці вивезли багато цінних наукових матеріялів, з другої сторони наші науковці знаходили багато українікі в бібліотеках заграничних наукових центрів і це стало підставою до дальшої невпинної наукової роботи на чужині. В таких умовинах стало необхідним створити науковий центр на чужині, який міг би об'єднати всі наукові сили розкидані на еміграції та дати почин до пляново наукової роботи. Це очевидно спонукало наших науковців відновити Наукове Товариство ім. Шевченка на еміграції, що сталось в 1947 році в Мюнхені, в Німеччині.

Однак тут зайшли різні перешкоди правної натури та легалізації Н. Т. Ш. Американська влада відсилала легалізацію Н. Т. Ш. до німців, уважаючи це за внутрішню справу, а німецька влада неохоче ставилась до легалізації в себе наукових товариств чужинців і дала дозвіл Н. Т. Ш. лише на тимчасову діяльність. Тому треба було шукати других доріг легалізації.

Кількох бувших членів Н. Т. Ш., що перебували в Америці зперед війни, або що тільки прибули до неї як бувші скитальці, за порозумінням з Головним Виділом Н. Т. Ш. заснували на прикінці жовтня 1947 р. в Ню Йорку Американський Відділ Н. Т. Ш. та по довшим старанням залегалізували Н. Т. Ш., вибравши для нього тут чартер. Це, маємо надію, дасть правні підстави для існування Н. Т. Ш. не лише в Америці але також у всіх країнах Европи й других частин світу, де тепер Н. Т. Ш. може реєструватись як легальне американське наукове Товариство ім. Шевченка в Ню Йорку.

Маючи тут всі можливості розвитку Американський Відділ Н. Т. Ш. поставив собі завдання цей відділ поширити, притягаючи сюди в першій мірі тут перебуваючих дійсних членів Н. Т. Ш., та зорганізувати всі наші наукові сили на американській землі до праці для української культури.

Другим завданням Американського Відділу було прибирати дещо гроша на видавничі цілі Н. Т. Ш. Особливо в сучасних умовинах український нарід, який став теж обектом заінтересування всього політичного світу, мусить про себе дати знати, а інформації для світу будуть мати лише тоді значіння, якщо будуть оперті на наукових основах. Тому наукові публікації є надзвичайно потрібні. Наукове Товариство ім. Шевченка мимо важких умовин еміграційного життя намітило видавати й надалі свої знані у світі Записки й перший том вже вийшов з друку, а другий готовий не появився лише з браку грошей. Крім цього приготовляється Е н ц и к л ь опедію Українознавства, журнал „Сьогочасне й минуле" та другі видання. Очевидно, що на це все треба багато грошей, не кажучи про заплату авторам, навіть на саме видання наукових творів.

Щоби цю справу спопуляризувати та при цьому зібрати дещо грошей на повищі цілі, Американський Відділ Н. Т. Ш. влаштував у січні цього року „Свято Української Культури" в Ню Йорку, що було получене теж з наділенням почетних докторатів проф. Мазінгові та проф. Марголінові. Подібні свята, сходини та збірки наших громадян повинні відбутися у всіх наших більших осередках Америки та дати моральну й матеріяльну піддержку нашій культурі у цих невідрадних відносинах. Досі таке свято за старанням о. Білоня відбулося лише в Вунсакет. Подібні свята підготовляються в майбутності теж в інших громадах.

Крім цього Американський Відділ Н. Т. Ш. поставив собі завдання розбудувати й поживавити культурно-освітну роботу та зорганізував на весні цього року серію популярно-наукових викладів в Ню Йорку, які має на меті продовжати дальше осінню. Рівночасно підготовляє пляни для „Вакаційних Курсів" чи навіть „Народнього Університету", живо інтересується створенням українського музею та буде тісно співпрацювати зі всіми українськими установами а зокрема з „Українським Інститутом", якщоб такий був створений за ініціятивою других громадян.

На разі Американський Відділ працює як цілість у дуже скромному складі. З бігом часу й поширенням членства науковців цей відділ буде творити окремі секції та розгортати теж наукову, а може й видавничу діяльність своїх членів. Але все це вимагає багато праці, часу та гроша.

Треба з признанням і подякою піднести, що деякі громадяни виявляють щораз більше заінтересування до справ і праці Н. Т. Ш. та його матеріяльно спомагають. Хочби для прикладу згадати збірку грошей п. Винничука з Дітройту.

Тому здаючи звіт зі своєї скромної діяльности за перше півріччя 1948 Американський Відділ Наукового Товариства ім. Шевченка в Ню Йорку дивиться в майбутність з вірою, що наше жертвенне громадянство його підтримає а допоможе в сучасну важку хвилю сповнити українській науці велике післанництво у світі для свого народу.

На прикінці подаємо наш касовий звіт за перше півріччя 1948 р.:

Приходи: Вкладки й жертви $1,295.00, Свято Української Культури $851.20. — Разом $2,146.20.

Розходи: Свято Української Культури $108.30, друки й оголошення $138.25, правна порада $75.00, канцелярійні прибори $45.50, телефон $2.95, канцелярійна поміч $20.00. — Разом $399.20.

Приходи: $2,146.20.
Розходи: $399.20. На чековому конті Т-ва $1,747.00.

Виказ жертв і вкладок від 1. січня до 30. червня 1948.

Перенесення з року 1947 $125, Український Народний Союз $500, Збірка на Святі Культури (Союз Українок, Вунсакет) $70, Провидіння, Філаделфія $50, Андрій Мельник $40, Від. 204 УНС $30, Теодорій Дмитрів $30, Товариство Родичів, Ню Йорк $25, Брацтво св. Володимира, 130 від. УНС $25, Червоний Хрест Ню Йорк $25, Дністер, 361, від. УНС, Ню Йорк $25, Іван Штогрин, Ню Йорк $25, Платон Стасюк $25, Брацтво св. Івана, 76 від. УНС $15, Василь Колодій, Дітройт $15, Володимир Ярема $10, Брацтво св. Миколая, 5 від. У. Н. С. $10, Бр. Т. Шевченка, 281 від. УНС $10, о. Володимир Довгович $10, Андрій Блащук $10, д-р Антін Рудницький $10, о. Лев Чапельський $10, д-р Лука Мишуга $10, Евген Ляхович $5, п. Макарчук $5, збірка Томи Винничука, Дітройт $150. — Разом $1,295.

(В збірці Томи Винничука зложили: Мих. Дворянин $30, Ілля Семеген $20, Іван Столяр $15, по $10 зложили: Тома Винничук, Андрій Блащук, Константин Степко, Василь Семеген, Пилип Сотник, Северин Перецький, Андрій Градовський; по $5: Микола Семеген, Теодор Торський; Степан Дулька $3; Тимофій Чорний $2).

Чи Ви вже вписали своїх дітей до У. Н. Союзу? Коли ні,

В справі Українського Дня в Шикаго

Ліга Американців Українського Походження поробила всі потрібні приготування для вдачного виведення Українського Дня, який уряджується при допомозі всіх парохій та організацій міста Шикаго й Околиці. Український День відбудеться дня 8-го серпня, 1928 р. в городі Св. Отця Миколая при Гигенс Ровд і Діслпейн Ривер. Останнє, що потрібно зробити, це вже **завдання Громади, а саме, взяти найчисленнійшу участь!**

Ліга Американців звертається до всіх громадян і громадянок міста Шикаго й Околиці, взяти масову участь і тим виказати нашу організаційну здисциплінованість і єдність та дати, як моральну так й матеріяльну допомогу ЗУАДК та УКК.

Ми часами самі не доціняємо тих великих завдань, які виконують нами установлені організації. Ось Вам приміри!

Минулого тижня оголошував польської радійопрограми в Шикаго взивав поляків до жертвенности, щоб могти утримати відповідне представництво для допомоги польським скитальцям. Для приміру оголосив таке: „Сьогодні причалив корабель з Европи, який привіз 600 осіб. На цих 600 осіб тільки дві польські родини, а решта це українці, жиди та інші національности". Дальше в поясненнях підкреслив, що „Українці мають своє представництво, а ми поляки тим не можемо похвалитись".

Це оголошення дає нам найкраще пояснення, яку велику ролю відіграє ЗУАДК в допомозі українським скитальцям й то під кожним оглядом. Ми це повинні розуміти й тому брати участь у всяких підприємствах дохід із яких призначений для допомоги скитальцям. Ваша моральна й матеріяльна допомога конечна!

Ось Вам другий примір! Говорю з заступцем редактора в Шикаго Трибюн про поміщенну карту Европи, на якій нема зазначеної України а все Росія та пробую дати певні інформації. Редактор усміхається і перебиває мене кажучи: „Ми всі ці інформації маємо. До нашої редакції присилають THE UKRAINIAN QUARTERLY і THE UKRAINIAN BULLETIN. Ми їх прочитуємо від початку до кінця і звідтам черпаємо всі потрібні інформації про справу України та про всі ваші проблеми".

Це другий факт, який свідчить про важливість видавання літератури в англійській мові про Українське Питання. Цю працю веде Конгресовий Комітет, який мусить мати до розпорядимости фінанси. Цю фінансову допомогу може дати **тільки участь нас всіх у всіх підприємствах**, які уряджується для тої цілі.

Зрозуміймо ці великі завдання наших організацій, та доложім всіх сил, щоб Український День в Шикаго приніс добрий дохід для ЗУАДК та для УКК. Прийдім самі, приведім наших знайомих. Ліга уряджує програму, підчас якої будуть промовляти священики від католицької і православної парохій, будуть ріжні забави, розгравки, перегони та ріжні несподіванки. **Ліга числить на Вашу присутність!**

о. Омелян Мицик.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ТРЕБА ДОМУ СТАРЦІВ ДЛЯ ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗУ.

Читаючи слова нашого чесного брата і секретаря 173 відділу У. Н. Союзу, Степана Фігуна, про потребу Дому Старців, я собі подумав, що то так, як би Дух Святий порадив йому ці золоті слова написати. Нині в мене день вільний від роботи, то думаю собі, напишу кілька слів до „Свободи", щоби дати признання п. Фігунові за його добре й розумне слово. Він так, як би мої думки передав і не тільки мої, але думки нас усіх старих. Як ми були молодими, то до таких річей не привязували ніякого значення і жалували жертвувати на рік одного доляра на таку ціль як Дім Старців. Тому, що нині бачимо наслідки цього, ми, старі, повинні наставати, щоби такий Дім повстав, як уже не для нас, то для тих, що по нас прийдуть, а тепер не дбають за це так, як ми колись не дбали, коли були молодими і нерозумними.

Пише п. Фігун, що читає „Свободу" вже 39 років і без неї не може обійтись і одної днини. Те саме є зі мною, хоч крім „Свободи" маю в хаті ще інші чотири газети. Нема „Свободи", нема бувало і нема розради. То **тільки ми старі**, що зросли зі „Свободою", знаємо, чим вона є для нашого народу. Як би були її слухали так, як належало б, то не одна справа виглядала б нині інакше в нашому народному життю, а теж певно був би і Дім Старців і таке інше.

Маю Перед собою „Свободу" з місячним виказом тих, що від нас відійшли навіки. Читаю і думаю собі, що незадого таки вже й моє імя буде у цьому виказі. Тому не за себе дбаю, коли звертаю увагу молодшого членства У. Н. Союзу, щоби подбало про Дім Старців. Може не тільки нам, але й не одному з молодих трапиться пізніше, на старости, почути від своєї дитини: Як тобі Тату чи Мамо недогода, то двері отворені...

Не один з нас старих немає тепер гнізда і де голову приклонити, бо тому 30 років не думав про це, хоч вже тоді „Свобода" взивала нас, щоб і це подумати.

Я був три роки на фармі й дещо знаю, як там живеться. Думаю, що можна купити більшу фарму за низьку ціну і вжити її на Дім Старців У. Н. Союзу. Загал членів У. Н. Союзу тепер уже попре справу далеко краще, ніж це було попередніми часами. Подумаймо над тим!

В. Мисик,
член 158 від. У.Н.С.

НАСТУПНИК ПРЕЗИДЕНТА ЛИТВИ, А. СМЕТОНИ.

Коли в Америці помер законний президент Литви, Антанас Сметона, що опинився на вигнанню, як Литву загарбала Советська Росія, виринуло питання, хто буде його наслідником. Отже тепер виявляється, що його законним наступником є Станислав Лозораітіс, литовський представник в Римі, який є вже 25 років у литовській дипломатичній службі. Він тепер далі працює над визволенням Литви враз зі своєю дружиною, Винцентою, литовською діячкою, відомою з перекладу творів литовського письменника на італійську мову. Якраз тепер вона переклала на італійську мову працю полковника Петруйтіса п. н. „Як вони нас розстрілювали", в якій представлені документально большевицькі варварства над литовським народом. — К. В.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

КЛІВЛЕНД, ОГАЙО.

Згадано річницю смерти Ольжича-Кандиби.

Дня 10-го липня тут відбулися жалібні сходини ОДВУ і Зол. Хреста ч. 8. в честь Олеся Кандиби в 4. роковин його смерти. Промовцем цего зібрання був гол. секр ОДВУ з Шикаго, Вол. Шемердяк. Щоби цей вечер лишився в пам'яті, то члени і гості зложили $22 на пакунки для дружини Олеся Кандиби і їх сина.

Жертви зложили: Ст. і пані Баран з Канади $5; І. Попович ст., $3; М. Кукіз $2; Роз. Кокоць $1.50; по $1: І. Денеґа, Д. Загута, С. Когут, Т. Павлина, С. Сушильницька, Й. Трусь, І. Филипів, М. Бойко-Палабар з Дітройт, К. Бусько мол., Н. Декан; дрібними 50 ц.

М. Кукіз.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Члени Прогресивного Клюбу самооподатковують себе.

У неділю дня 25-го липня відбувся в Українському Прогресивному Клюбі на вулиці Джермантавн мітінґ, що на ньому промовляли у справі самооподаткування на фонд Українського К о н г р е сового Комітету нові емігранти пп. Бакай Осип та Татомир Олександер. Після оживленої дискусії, що в ній забрали слово пп. Карбівник, С. Станчак, Г. Тимчій, І. Гарамбура, М. Опришко, П. Мельник, М. Шегда, А. Крушина, Н. Попель, Кулик, Павлюх, Сомків та Чорномаз, вибрано місцевий Комітет УКК у складі: пп. І. Гарамбура, М. Опришко та П. Мельник. Цей Комітет буде сповняти слідуючі завдання: Вести серед членів Клюбу пропаганду за самооподаткуванням, щомісячно збирати від самооподаткованих в к л а д к и та передавати їх до УКК, запровадити відповідні списки й касову книгу самооподаткованих членів і т.п. Після вибору вище згаданого Комітету, присутні с а м о о п о д а т кували себе і зложили $60. Самооподаткування заініціював бувший Січовий Стрілець Петро Мельник який зложив $10. Слід підчеркнути велике зрозуміння ваги справи та шляхотну жертвенність присутніх членів Прогресивного Клюбу. Організатором цього мітінгу був п. Карбівник.

О. Т.

Вже можна замовляти Календар У. Н. Союзу на 1949 рік.

В наступному 1949 році припадає 55-та річниця з дня заложення Украïнського Народного Союзу. З цеї нагоди Головний Уряд У.Н.С. рішив видати ювилейний Календар-довідник У. Н. Союзу на 1949 рік, що крім звичайних календарних матеріялів матиме теж основні енциклопедичні інформації про У. Н. Союз, про Америку і Україну та про українців у цілому світі і про всі ділянки їх життя та творчости, як теж багатий літературний відділ. Календар вже є в підготові і мав би появитися вже з кінцем жовтня цього року. До співпраці в його редакції запрошено найкращі українські сили, як теж представників українських громад з усіх країн і континентів. Цей великий Календар-довідник мав би бути дальшим поширенням та доповненням відповідних видань У. Н. Союзу, що появилися досі. Він повинен стати настільною книгою кожного українця в Америці і закордоном, необхідною в праці і надозвіллі. В Календарі кожний українець матиме всі найбільш необхідні інформації і цей Календар подуманий справді як дорадник і розрадник кожного. Незважаючи на великі кошта видання, вартісних матеріялів та багатих ілюстрацій, ціну Календаря встановлено тільки на один доляр за примірник. Проте, з огляду на великі кошта друку і паперу, Календар появиться тільки в обмеженій кількості і тому хто хоче запевнити собі його одержання, повинен негайно виповнити подане внизу замовлення та вислати його разом з належитістю до Адміністрації „Свободи" на подану внизу адресу. Це повинні зробити не тільки члени У. Н. Союзу, але й весь широкий загал американсько-українського громадянства, бо Календар У. Н. Союзу на 1949 рік це буде справді настільна книга для кожного українця. Тільки негайне замовлення може забезпечити вам її одержання. Тому поспішайте з висилкою замовлення.

(Прохаємо витяти, чітко виповнити і негайно разом з належністю переслати на адресу „Свободи").

ЗАМОВЛЕННЯ НА КАЛЕНДАР У. Н. СОЮЗУ НА 1949 РІК

До Адміністрації „Свободи"
P. O. BOX 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Я, ______________________________ замовляю
(Ім'я і прізвище)

оцим Календар У. Н. Союзу на 1949 рік в кількості ______ примірників і на ту ціль пересилаю чек (моні ордер) на суму $________ як належитість по $1.00 за примірник.

____
Підпис (писати по-англійськи).

Адреса: ______________________________
____
____

Олімпіяда Д.П. в Німеччині

Два великі успіхи українців — Першу золоту медалю здобувають волейболісти.

При кінці червня в Міттенвальді в Німеччині відбулася спортова „Олімпіяда ДП". Інтересне звідомлення з імпрези подаємо за „Українською Трибуною".

— Якби я не був спортовцем, я міг би бути песимістом... — почав своє слово представник ІНКОПФ-у м-р Рак відкриваючи перші еміграційні Спортові Ігри. — Але спорт — це боротьба з перешкодами і воля перемоги! — І мабуть усі, хто перед початком Ігор гадали, що їх треба відкласти, мусіли визнати слушність цих слів. Правда, не важко було стати песимістом. Все склалося проти Ігор: тривала негода, яка змусила господарів перенести змагання до залі, відмова протекторів з ІРО від допомоги, найбільша мабуть перешкода — грошева реформа, через яку на старті з'явилися тільки три дружини й, нарешті, спроба „спортсменів" з-під прапора єдіной-неделімой внести заколот у святковий настрій Ігор.

Проте перешкоди були подолані і ми були свідками виступу, якого ще досі в нас не бачили. Спортово — у нас були кращі турніри — але такої атмосфери великого спорту і святкового міжнаціонального виступу мабуть ніхто ще з українських спортсменів не переживав. Міттенвальд надав тон „Олімпіяді ДП".

Субота 26 червня, ранок. Заля Піонір-Казерне, де вже відбулося стільки змагань, виглядає сьогодні інакше, ніж звичайно. З трьох сторін трибуни, на головній стіні прапори. Перед прапорами щогли для прапорів переможців і подіюм. З боків симетрично розташовані гардероби. На протилежній стіні великий золотий тризуб і українські прапори в гірляндах зелені. Вежа судді, оркестра, таблиці на висліди — все на місці, все справляє дуже приємне враження. На даний знак із гардероб виходять під проводом інж. Миколи Строкона польська, лотиська й українська дружини і шикуються фронтом до головної трибуни. Попереду дружин хорунжі з прапорами. Провідник змагань інж. Строкон звітує представникові ІРО, і цей відкриває Ігри. Коротким словом звертається до змагунів представник ІНКОПФ-у м-р Рак, бажаючи їм змагатися в дусі великої олімпійської ідеї барона де Кубертена.

Тишу переривають звуки польського національного гимну. Всі стоять струнко, хорунжі схиляють прапори. Далі лотиський гимн і нарешті, „Ще не вмерла"...

Присутні, на змаганнях у Міттенвальді, ви чули його вже не раз, ви співали його при різних нагодах, але признайте: чи не блиснули в ваших очах сльози, чи не зловило вас за горло зворушення?

— Відділ, за мною кроком руш! — командує провідник змагань, і на ці слова української команди йде до дефіляди першою польська дружина. Оплески, які зустрічають її, годі описати. Рушають лотиші. Далі наша дружина в білих строях із тризубами на грудях маршує як остання. Синьожовтий прапор несе **Микола Гнатів,** за ним ідуть: **Ступницький Теодор, Барановський Мирослав, Обухівський Євген, Левицький Орест, Пащук Юрій, Вербицький Леонід і Лемберський Володимир.**

До першого матчу виступають лотиші й українці. Суддює поляк ст. серж. Цемневський. Йде сильна боротьба. 4:4, 9:5, 1:3,

Другого сета здобувають лотиші, виграючи 13:15.

В третьому сеті перед ведуть лотиші — 8:5, наші вирівнюють на 8:8 і виграють свій перший офіційний міжнаціональний виступ у трьох сетах: 1512, 13:15, 15:11:

Під час обідньої перерви боротьба на площі вщухає, але тим нагальніший наступ ведуть російські „спортсмени", які не належать до Міжнаціонального Комітету (російська національна група, стоячи на своїх єдинонеділимських позиціях, цей комітет бойкотує), на цілість Ігор. Росіяни хочуть за всяку ціну втрутитися до змагань. Ідуть телефони аж до директора ІРО, п. Едвардса, але нарешті росіяни сідають до авта й залишають Міттенвальд. На грищі оголошуються з цього приводу дві заяви: голови ІНКОПФ-у д-ра Голі (словак) і директора місцевої суберії ІРО п. Спіра. Ігри йдуть далі.

На площі — поляки і лотиші. Суддює м-р Кравчишин. Перший сет легко виграють поляки 5:6. Другий сет — це тверда бортьба, з якої переможцями виходять лотиші, виграючи 18:16. Третий сет теж виграють 15:8. Вислід 6:15, 18:16, 15:8 на користь лотишів.

Далі — українці і поляки. Перед суддею стають обидві дружини. Поляки починають гру і вже ведуть перед з рахунком 4:1, вирівнюють навіть переважають 12:8. Знов вирівнання на 14:14, поляки здобувають ще одну точку 15:14, але тривалі удари Обухівського, Барановського і ще раз Обухівського закінчують сет із рахунком 17:15 на нашу користь. Другий сет — легка перемога поляків. Зате наші безумовно виграють третий сет, матч і першість політичних емігрантів із відбиванки!

Коротка перерва, і три дружини виступають на грище для церемонійного закінчення і одержання медаль і грамот. Дружини стають перед подіюмом для переможців.

Інж. Строкон командує українською мовою: — Провідник української дружини, виступи!

Микола Гнатів виступає і займає найвище місце для переможців. На друге виходить провідник лотишів. Провідник Строкон командує польською мовою: „Керовнік польскей дружини, вистомп!" Під гучні оплески на місці стає поляк. Лунають слова: — Перше місце зайняла Україна на еміграції! На щогли підносять прапори, лунають ще раз гимни: перший виконується український як гимн пермождців! М. Рак вручає олімпійські медалі, проф. Красник — грамоти й жетони від РФК. Голова місцевого комітету м-р Дужий, виступаючи від господарів, стверджує, що змагання пройшли в спортовому дусі й увійдуть до історії народів, які брали в них участь. Маршовим кроком проходять дружини ще раз під оплески публіки. Велике Свято братання і спорту закінчене.

На кілька слів розмови затримуємо симпатичного провідника польської дружини кпт. Туровського (польські змагуни — все старшини і підстаршини вартівничих сотень).

— Я дуже приємно вражений атмосферою змагань і досягненнями організаторів, — говорить він. — Ми почуваємо себе тут справді в гостях, особливо приємно вражає велика точність. З другого боку, мушу виявити здивування з приводу становища ІРО, яка є протектором змагань? Протектор не тільки нічого не допомагає ні харчами, ні коштами на переїзд, — але, крім того, втручається безпідставно в організаційні справи Міжнаціонального Комітету. Це справді дивно.

Оцінюючи гру дружин, мусимо сказати, що турнір не стояв на найвищому рівні. Нашу дружину (фактично „Лева") бачили ми вже в кращій формі. Заслуга її однак, — це амбіція і воля до перемоги, яка і дала нам першу ,олімпійську" перемогу. З грачів вирізнилися передусім Барановський як стинач і його викладач Левицький. Ступницький і Обухівський, на однаковому рівні, були теж сильними точками дружини.

Друге місце заслуженого зайняли лотиші. Сильною їх стороною була психічна твердість і тому хоч приїхали тільки 5 (один змагун був завербований на місці), здобули перемогу над поляками. Найкращий поміж ними Бавманіс, слабший, ніж звичайно, „козир" Пелюде.

Поляки технічно дуже добрі, зате психічно найслабші і не витримують важкої боротьби. В обороні найкращі, розміщення сил слабше. Вирізнявся поручник з українським ім'ям і прізвищем Ігор Личевко (6) і Кот Владислав (12). Найбільше дисципліновані з успіх дружин.

Судді, властне кажучи, не задовольнили повністю. Кожний суддював за іншими правилами. Найбільше певний і послідовний був м-р Кравчишин.

Ще кілька слів належить організаторам. Спільні зусилля обох українських таборів Єгер і Піонір дали свої наслідки, і на змаганнях усе йшло доладу. Тут передусім заслуга наших інженерів, які не шкодували і власних рук, щоб довести справу до порядку. Інж. Галькевич, інж. Гапій, інж. Сіяк і інж. Снігура своє діло зробили. Дрібні організаційні недоліки (впорядчики) непомітні в масі позитивного; і голова місцевого комітету д-р Дужий може сказати, що даного слова дотримали. А ми — всі присутні, чужі і свої, пережили гарний день, пам'ять про який залишиться в нас надовго.

ДЕ Ж ДІЛОСЯ ОБЛИЧЧЯ?—Це фонометер, що його бачимо на обличчі жінки. При його допомозі можна тепер добре розпізнати, які треба носити окуляри.

ЗАСУДИЛИ КРУППА.

Нюрнберг, 2. серпня. — Американський військовий суд, що звільнив 12 визначних німецьких промисловців від закиду змови проти миру та свідомої підготовки війни, засудив 11 з них за інші воєнні злочини, головно за плюндрування окупованих німцями у війні країн та за екплуатацію і знущання над вивезеними до Німеччин на невольничі роботи закордонними робітниками. Між підсудними був і відомий німецький „король зброї", Альфред Крупп. Їх засуджено на кару тюрми від 6 до 12 років.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

С. Л. Г., Амстердам, Н. Й. — Письмо з подякою від ген. П. Ш. ми одержали. Розуміємо добре душевну потребу наших громадян на скитальщині подякувати тим організаціям чи особам, що їм прибувають з поміччю. Та тих подяк надходило так багато, що їх неможливо було поміщувати через брак місця в газеті, навіть як би ми хотіло були піти на зустріч тим, що дякували. Тому ми проголошували в „Свободі" вже багато разів, що того роду подяк не містимо.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 22. липня 1948 року помер у 73. році життя

СТАНИСЛАВ ЗАТИРКА,

довголітний членв відділу 52 У. Н. Союзу в Голійок, Масс.

Покійний походив зі села Вікно, пов. Скалат, Зах. Україна. Полишив у смутку жену Веронію, 4. синів, 2 дочки і 12 внуків.

Похорон відбувся 24. липня при участи родини, членів 52. відділу і знайомих. — В. Й. П.!

Д. Хрупалик, секр.

Дня 21. липня 1948 року помер у 60. році життя

ПЕТРО ПІТУЛА,

член Бр. св. Ап. Петра й Павла, від. 220 У. Н. Союзу в Шікаго, Ілл.

Покійний походив зі села Малковичі, пов. Перемишль, Західна Україна. До Союзу вступив в 1930 р. Полишив у смутку жену Марію, 5 синів: Стефана, Олексу, Йосифа, Володимира і Артура, 1 дочку Ольгу, три невістки і чотирьох внуків.

Похорон відбувся 24. липня з похоронного заведення до церкви Рожд. Пресв. Богородиці в приявності родини, членів Бр. і знайомих. Тлінні останки похоронено на катол. цвинтарі св. О. Николая. — В. Й. П.!

Г. Гарасим, секр.

ПОШУКУВАННЯ

МИКОЛА ЩЕРБЯК пошукує своеї тітки **АННИ СЕМАНИШИН.** Виїхала з Галичини около 1928 року. Походить з села Добрівляни, пов. Станиславів. Вийшла заміж. Призвища по мужу не знає. Має перебувати в Ню Йорку.

MYKOLA SZCZERBIAK
Dillingen a/Donau,
Luipoldkaserne, B. 3, z. 18,
Germany, U. S. Zone.

ГУЦУЛЯК МИХАЙЛО, зі села Грабовець, пов. Богородчани, пошукує свого рідного батька **ПАНЬКА ГУЦУЛЯКА** і односельчан як **АНТОНА ГОЛИНСЬКОГО** і інших, котрі перебувають в Америці. Моя адреса:

ГУЦУЛЯК МИХАЙЛО,
818 Simcoe St.,
Oshawa, Ont., Canada.

КРУЧОВИЙ ВАСИЛЬ, родом з Беризовиці, пов. Тернопіль, Зах. Україна, хай зголоситься самий, або повідомлять про нього його знайомі. Є для нього вісті про його рідних на еміграції. Український Переселенчий Осередок, 11 Іст 7-ма вул., Ню Йорк.

ТАРЗАН, ч. 1897. Шляхотний невільник.

Коли наспіла вістка про поворот капітана гвардії з його людьми, Тарзан звернувся до найбільшого невільника: „Швидко позич мені свого одягу" — сказв.

Ззаду столягміту вони обмінялися одягами і пан джунглів вийшов як невільник та поспішив до Неди.

Потім їм дав шетом вказівки.

Тоді пірати рушили вперед з витягненими кривими шаблями.